

Bendruomenė

Mūs paraiga – prismyc ir primyc

Gintaras LAZDIJA

Prismyc tuos, katriej žuvo už tėvynį ir primyc ape juos – tokia žmonių paraiga. Paraiga ne cik tų, katriej neteko arcimų, bet ir tų, katriej šandie gyvena nepriklausomon Lietuvon. Prismyc ir primyc ape Kucūnų krašto partizanus ir tuos, katriej žuvo tami krašti, inicijatyvų parodė kraštietė Onutė Makauskaitė- Makūnienė. Jos idėjų palaikė Kucūnų krašto žmones. Kap sakė inicijatorė, tai geras bendruomeniškuomo pavyzdys. Paskalbėjimas su O. Makauskaite- Makūniene.

– Pagerbc, prismyc Kucūnų krašto partizanus idėjų brandinot jau nuog metų pradžios. Biržalio mėnasį buvo suorganizuotas tam skyrtas ranginys. Pravijaus beveik pusmeciū, kap vertinat ranginį „Mes žuvom, kad tėvynė būt laisva“?

– Tai labai gerai organizuotas

ir, mislinu, savo tikslų pasiekis ranginys. Organizatorai (Kucūnų laisvalaikio salė, vadovė Jolita Karaliūnienė) bei Lazdžių r. Kucūnų mokykla (mokytoja Lina Pileckienė) pasirinko įtaigią ranginio mintį ir ji pasiekė kiekvieno atėjusio šyrdžį: per vaizdžinį medžiagų, dekoracijas, partizanų ir patriotines dai-

nas, ištraukas iš partizanų dienoraščių.

– Kas padėj Jūs idėjai ispyldyc?

– Jei mano idėjos nebūt palaikį kucūniškiai, šitokio ranginio nebūt buvį. Pirmiausia, idėjų katrų laikų gvildenom su Broni ir Benonu Launikoniais. Svarstēm invairus varijantus, kap galima paminēc, prismyt Kucūnų krašto partizanus. Ir atsakymas buvo vienas – per viecinius žmones. Tep suspažinau su J. Karaliūnieni, L. Pileckieni. Klebonas Jonas Povilaitis tep gi prisdėj prieg ranginio idėjos – ragino žmones pasdalyt prsiminimais ape Kucūnų krašto partizanus, o prieš ranginį aukojo šv. Mišas. Labai didžiuojuos savo krašto žmonēm. Tai puikus bendruomenės bendradarbiavimo pavyzdys.

– Kuo Jum asmeniškai raikšmingas šis ranginys?

– Aš kilus nuog netoli Kucūnų esancio Kažanių kaimo. Ten pravijau mano vaikystė, ten gyveno ir yra palaidoci mano tėvai, seneliai. Miškuosa terp Leipalingio ir Kapčiamiescio savo gyvybę už Lietuvų atidavė ir mano mamos brolis partizanas Albinas Ramanavičius-Balandzis. Man, mano draugei šitas ranginys lyg grūžyta skola ne vien mano dėdei, ale ir visiem 14 Kučiūnų krašti žuvusiem partizanam, ape katruos iki to ranginio žinojom. Kodėl Kucūnai? Partizanai buvo paminėci

Leipalingin, katro apylinkėsa dauguma žuvo, bet kodėl ne Kucūnuosa? Nor jau daug metų su draugi gyvenu Jurbarkan, visadu sakau, kad esu dzūkė ir ca mano kraštas.

– Jūs su vyru esat medikai, o va sūnus Darius pasuko jistorijos keliu, pristatė magistratūros darbų, susijusį su Dzūkijos partizanais. Jūsų draugė visadu domėjosi ir tebesidomi šituoju jistorijos dalimi?

– Iš tiesų tep. Mes lankomės daugelin ranginių vison Lietuvon, ieškom atsakymų in mus dominancius klausimus.

– Jūs nuomoni, ar užtenka šandie rodomo dėmesio tiem, katriej paaukoj gyvybę dėl Lietuvos, kokio invertinimo gali stokot išajusieji?

– Turbūt teisingiausia in šitų klausimų atsakyc jauno jistoriko vilniecio Mindaugo Nefo, atvykusio in Juozo Kasparavičiaus, „Kęstučio“ apygardos partizanų vado, paminėjimo ranginį ir atidengiant šitam karinyku skyrtų atminimo lantų prieg jo gimtos sodzybos Jurbarko rajoni, pasakytus žodzius: „Atajo laikas atiduoc skolas, o jas atiduoc tegalim prismydami juos“. Manau, ranginio Kucūnuosa metu mes juos ne cik prsiminēm, ale ir priminēm ape jų veiklų ir atliktų darbų tiem, kas nesjaucia skolyngi. Kitos valstybės nesgėdija savo jistorijos. Keliadami per Prancūzijų, matēm, kap kožnam miestelin prieg savival-

dybių pastatų šalia valstybinės vėliavos yra paprastos atminimo lantos su pavardėmis tų, katriej žuvo dėl Prancūzijos laisvės. Norėtus, kad ir Lietuvon šitų žmonių darbai nelikt užmiršči, bet priešingai – būt primenami.

– Kap sužinojot ape Kucūnų krašto partizanus, šitam krašti žuvusius?

– Ape 6 iš 14 minėtų ranginio metu partizanų žinojau iš Leipalingio kraštotyros muziejiaus, dabar jau mirusio mokytojo Algirdo Volungevičiaus šalcinių, o ape kitus sužnojuo jiš vietos gyventojų, katriej atsiliepė in ranginimų pasdalyt atsiminimais ir informaciju ape krašto partizanus. Nemažai pavardžių pateikė Albinas Kamorūnas, daug žinancis ape savo krašto jistorijų. Vienas iš žuvusiųjų nebuvo kilis iš šito krašto, bet čia žuvis. Dar kartų noriu padėkot visiem, katriej palaikė idėjų ir indėjo daug širdzies, laiko ruošdami ranginį. Ypač noriu padėkoc Broni ir Benonui Launikoniam, katrų indėlis buvo iš tiesų labai dzidelis. Ačiū tiem kraštiečiam, katriej tų biržalio 9 dienų nepagalilėj savo česo, atajo, dalyvau.

– Kokius vožiausius dalykus galėtut išskyrc jiš ranginio?

– Raikėt pradēc nuo šv. Mišų ir jų metu Kucūnų klebono J. Povilaičio pasakytų prasingų minčių. Buvom maloniai nustebyci, jog beveik visi
(Nukelta į 13 psl.)

Ranginio inicijatorė O. Makutienė jauno istoriko žodžiais atsako in klausimų, ko gali stokoc žuvusieji už Lietuvos laisvę: „Atajo laikas atiduoc skolas, o jas atiduoc tegalim prismydami juos“. (Nuotr. straipsnio autoriaus).

Mūs paraiga – prismyc ir primyc

(Atkelta iš 12 psl.)

dalyvavusieji šv. Mišiosa neįsiskyrstė, bet rinkos in ranginį Kucūnų laisvalaikio salėn. Ca organizatorai buvo simboliškai papuošį scenų: ne veltui žaliavo beržaliai, ant katrų šakų kaboj laiškai partizanam ir tramciniam, ne veltui buvo kožnam žinomam Kucūnų krašto partizanau ar žuvusiam šitam krašti uždegta žvakutė, katros vėliau iškeliavo in tas vietas, katrose ciej partizanai gyveno, žuvo. Kitas akcentas dainos: patriotiškos ir partizanų, atliekamos

jaunų ir vyrasnių, ne kokio nor kad ir labai žymaus kolektyvo iš kitur, ale pacių kucūniškių etnografinio ansamblio, padainuotos savo kraštiečiam skambėj labai nuoširdziai, lyg simbolizau stiprų bendruomeniškumą, kartų gebėjimų bendradarbiauc. Ne veltui buvo intrauktas jaunimas in ranginį. Ne veltui skambėj ištraukos iš Lietuvos partizanų dienoraščių. Labai simboliška, subtilu. Šiltas ir atviras ranginys, nuoširdūs vedėjai Giedrius Petrauskas ir mokytoja Lina Pileckienė. Ir baigdama noru

Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Vytenio būro partizanai. Antron ailion kecvirts nuog kai-rės – Albinas Ramanavičius-Balandis. Jis Kucūnuosa vykusio ranginio inicijatorės O. Makutienės dėdė. (Nuotr. iš O. Makutienės asmeninio archyvo).

Dainavos apygardos Šarūno rinktinės būrių partizanai, kilį / žuvį Kučiūnų krašti, paminėci ranginio metu:

1. Pranas Pauliukonis-Sakalas (Kučiūnai)
2. Antanas Milčius-Beržas (Kučiūnai)
3. Vladas Dapkūnas-Galstas (Kučiūnai)
4. Juozas Radžiukynas-Karvelis (Kučiūnai)
5. Jonas Penkevičius-Kalnelis (Kučiūnai)
6. Albinas Ramanavičius-Balandis (Kučiūnai)
7. Bolesius Navickas-Sikorskis (Kučiūnai)
8. Jonas Aleščika-Tauras (Miškiniai)
9. Antanas Maksimavičius-Mauras (Akmeniai)
10. Bronius Petrauskas-Žvirblis (Sapiegiškiai)
11. Jurgis Vengrauskas-Jovaras (Sapiegiškiai)
12. Juozas Kaknevičius-Radastas (Miškiniai)
13. Bronius Leskauskas-Kirvis (Pazapsiai)
14. Vladas Venckūnas (Šventežeris, žuvęs Sapiegiškių miške)

Srašas paruoštas pagal ranginio informacijų, gautų iš Leipalingio kraštotyros muziejaus šaltinių bei Kučiūnų krašto žmonių.

pasakyc, kad mūs krašto, kap ir visos Lietuvos istorijoje, yra begalė baltų dėmių. Prieš porą dženų interneti mano vyras Stasys rado dar vienų pavardį, katros nepaminėjom tadū, va-sarų, ba nežnojom. Vincentas Žaliaduonis, gimis 1910 metais Kucūnų kaimi, baigis Seinų Žiburio gimnazijų Lazdijuo-

sa vėliau baigis Karo mokyklų Kauni, tarnavis Ukmergėn. Partizanavis Rytų Lietuvon, buvis Rytų Lietuvos srities vado pavaduotojas. Žuvis 1952 m. kovo 27 d. Švenčionių rajoni. 1999 m. jam po smerccis buvo suteiktas pulkinyko leitenanto laipsnis, jis apdovanotas Vyčio Kryžaus ordino Komandoro kryžum.

Tep, Akmenių kaimi gyveno, o gal ir dabar da gyvena Žaliaduoniai, gal ca toj paci giminė. Mislinu, kad tokių aukštų apdovanojimų, kap šitas, nėra gavį daug kucūniškių ar apskritai Lazdijų krašto žmonių. Ačiū, brangūs kraštiečiai, už tų nuostabių dienų.

– Dėkavojam už pokalbį.

Kultūra – menas

Saliamutę prisimenant

Gintaras LAZDIJA

Tradiciškai Lazdijų krašto muziejus lapkričio mėnesį organizuoja renginį, skirtą poetės Salomėjos Nėries ir jos vyro architekto Bernardo Bučo gimimo metinėms paminėti. Šiomet paminėti atitinkamai 109-ąsias ir 110-ąsias gimimo metines kraštiečiai buvo kviečiami į itin šventinę programą. Tiek jauni, tiek vyresni turėjo ypatingą galimybę išgirsti poetės eiles, įprastai ir netradiciškai nuskambėjusias iš pirmą kartą Lazdijuose viešėjusių Kauno dramos teatro aktorių Ingos Mikutavičiūtės ir Sauliaus Čiučelio bei muzikantės Gabrielės Gričiūtės.

Trumpas, bet reikšmingas S. Nėries, vietinių vadinamos Saliamute, gyvenimas Lazdijuose ir šiandien prisimenamas bei neatsiejamas nuo Lazdijų krašto muziejaus, kurio vienam iš kambarių ji anuomet gyveno. Tad nieko nuostabaus, kad čia geriau pažinti, daugiau sužinoti apie poetę ne tik iš jos kūrybinės pusės, bet ir jos gyvenimo detalių užsuka savo kraštu, literatūra besidomintys žmonės. Šiomet muziejuje buvo vykdomas tarsi S. Nėriai skirtas renginių ciklas, kurio metu mokiniams vestos atviros pamokos, vykdoma edukaciniai užsiėmimai.

Atėjusieji į renginį daugiau sužinojo apie poetės meilę savo vyrui Bernardui Bučiui ir bendro gyvenimo detales, apie kurias pasakojo muziejininė Simona Stenionienė. Iš aktorių lūpų skambėjo daugeliui žinomos poetės eilės, kurių deklamavimas toks įtaigus ir gal net kitoniškas. Daugiausiai

aplodismentų ir susižavėjimo sulaukė muzikinis eilių interpretavimas. Tas pats eilėraštis deklamuojamas ir dainuojamas tarsi įgaudavo skirtingus atspalvius. Renginio metu lyg įvairiapusiškoje pamokoje kiekvienas ieškojęs rado ko išmokti. Gal kažkam tai tebuvo atskleisti poetės gyvenimo faktai, kai kas atrado meilės išraišką, kitas puikiai žinomam eilėraštyje išvydo kitą prasmę, trečias surado ir artistiško pamokų.

„Meilės šventė, kurioje daug poezijos apie meilę mūsų mylimos poetės Saliamutės“, – taip renginį apibūdino Lazdijų krašto muziejaus direktorė Daina Pledienė, linkėdama visiems gyvenime kuo daugiau tokių švenčių ir akimirkų su poezija.

Poetės ir jo vyro gimtadieniui skirtas renginys vyko muziejaus salėje, kur buvo eksponuojama Kęstučio Dovydaičio ir Lolitos Rūgytės kūrybos paroda.

„Meilės šventė, kurioje daug poezijos apie meilę mūsų mylimos poetės Saliamutės“, – taip renginį apibūdino Lazdijų krašto muziejaus direktorė Daina Pledienė, linkėdama visiems gyvenime kuo daugiau tokių švenčių ir akimirkų su poezija.